

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

6-МАХСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-6

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-6

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF LAW RESEARCH

№SI-6 (2022) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2022-SI-6>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Abdurasulova Qumriniso Raimqulovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Fayziev Shoxrud Farmonovich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

12.00.01 - ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ / ТЕОРИЯ ПРАВА И ГОСУДАРСТВА, ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ / THEORY OF LAW AND STATE, HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

Boboyev Halimboy Boboyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ahmedshaeva Mavlyuda Axatovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Adilxodjayeva Surayyo Maxkamovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Sattorov Abdug'affor

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Artur Gambaryan

yuridik fanlar doktori, professor (Armaniston)

Yosuke Shamoto

yuridik fanlar doktori, professor (Yaponiya)

12.00.02 - КОНСТИТУЦИОННЫЙ ҲУҚУҚ, МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ, МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ / КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО; АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО; ФИНАНСОВОЕ ПРАВО / CONSTITUTIONAL LAW; ADMINISTRATIVE LAW; FINANCIAL RIGHT

Malikova Gulchexra

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Xusanov Ozod Tillabayevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Selimanova Svetlana Mixaylovna

yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)

Xvan Leonid Borisovich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Peshkova Xristina Vyacheslovovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)

Sung Un Lee

yuridik fanlar doktori, professor (Janubiy Koreya)

12.00.03 - ФУҚАРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО; ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО; СЕМЕЙНОЕ ПРАВО; МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО / CIVIL LAW; BUSINESS LAW; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Oqyulov Omonboy

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ro'zinazarov Shuhrat Nuraliyevich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Ruziyev Rustam Jabborovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Borotov Mirodiljon Xomudjonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Toshev Boboqul Norqobilovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Shomuxamedova Zamira Shoislamovna

yuridik fanlar doktori, (O'zbekiston)

Ahmad Issa Altweissi

yuridik fanlar doktori, professor (Iordaniya)

12.00.04 - ФУҚАРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ХЎЖАЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ҲАҚАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕСС И МЕДИАЦИЯ / CIVIL PROCEDURE LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW; ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

Esanova Zamira Normurodovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Mamasidiqov Muzaffar Musajonovich

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Egamberdiyev Eminjon

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jason A.

Kanton Federal sud markazi (AQSH)

12.00.05 - МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ. ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ ҲУҚУҚИ / ТРУДОВОЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ / THE LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Usmanova Muborak Akmalxanovna

yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Gasanov Mixail Yuriyevich

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Sattorova Gulnoza Djurakulovna

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Murodova Gulnora

yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Denisov Gleb

yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Fayziyev Shuxrat Xasanovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Usmonov Muhammadi Bahridinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Xolmuminov Juma
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jo'rayev Yuldash Achilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Skripnikov Nikolay Kuzmich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Po'latov Baxtiyor Xalilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salomov Baxrom Salomovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salayev Nodirbek Saparbayevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Osmonaliev Qayrat
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Aleksey Kibalnik
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Kudryavtsev Vladislav Leonidovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Sergey Shoshin
yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)
James B.
Eaglin Federal sud markazi (AQSH)

Rustambayev Mirzayusup Hakimovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Zufarov Rustam Axmedovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Kabulov Rustam
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Rajabova Mavjuda Abdullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Taxirov Farhod
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ismailov Isomiddin
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Hamidov Nurmuhammad Orif o'g'li
yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (O'zbekiston)
Yuldoshev Rifat Raxmadjonovich
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Djansarayeva Rima Ernatovna
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Yelena Antonyan Aleksandrovna
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Matthew Light
yuridik fanlar doktori, professor (Kanada)

Inog'omjonova Zumratxon Fatxullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Pulatov Yuriy Safiyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
To'laganova Gulchehra Zaxitovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Muxiddinov Faxriddin Muxiddinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirazov Davron Miragzamovich
yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)
Rijakov Aleksandr Petrovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

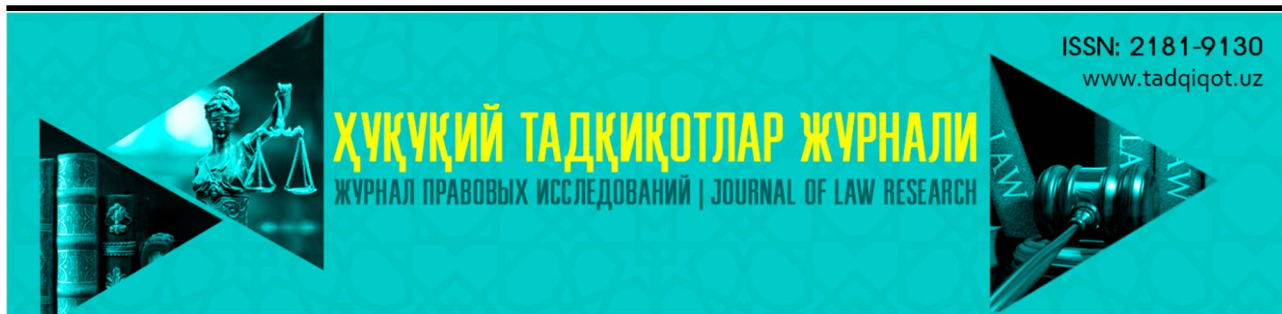
Stoyko Nikolay Genadyevich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Iskandarov Zayniddin
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Sergey Pen
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Aleksey Purs
yuridik fanlar doktori, dotsent (Belarus)
Jurgen Maurer
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)
Kevin Curtin
yuridik fanlar doktori, professor (AQSH)

Ismoilov Bahodir Islamovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Matkarimova Gulchehra Abdusamatovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Yuldasheva Govxerjan
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Alexander Trunk
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)

1. Абдуразаков Султанходжа Суратович КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ПРАВ ГРАЖДАН В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	6
2. Нариманов Бекзод Абдувалиевич НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРИ ТУШУНЧАСИ, ТУРЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ.....	14
3. Shomurotov Ma'ruf Abdusamat o'g'li HUDUDIY PROKURATURA ORGANLARINING XALQ DEPUTATLARI MAHALLIY KENGASHLARI OLDDIDAGI HISOBDORLIGINING TASHKILIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	22
4. Эргашев Илёс Ўрол ўғли ТОВАЛАМАЧИЛИК ТУШУНЧАСИ ВА УНИНГ ЖИНОЯТ-ХУҚУҚИЙ БЕЛГИЛАРИ.....	31
5. Ibragimov Murodjon Jumanazarovich ЖИНОЯТ ХУҚУҚИДА ҚУРОЛНИ ҚОНУНГА ХИЛОФ МУОМАЛАСИНИНГ ОВЫЕКТИГА ДОИР ФИКР-МУЛОHAZАЛАР.....	40
6. Murodullayeva Gulnur Xikmatullo qizi КОРРУПСИЯНИНГ ХАВФЛИ КО'РИНИШИ СИФАТИДА – FAVORITIZM VA NEPOTIZM.....	48
7. Муслимов Икром Тухтамурастович ЖАЗОНИ ЕНГИЛЛАШТИРУВЧИ ҚОЛАТЛАР ТУШУНЧАСИ ВА БЕЛГИЛАРИ.....	58
8. Абулхайров Рустамхон Ибодуллаевич ПОРТЛАШДАН КЕЙИН ХОДИСА ЖОЙИНИ КЎЗДАН КЕЧИРИШНИНГ КРИМИНАЛИСТИК ЖИХАТЛАРИ: ДАЛИЛЛАРНИ МАВЖУДЛИГИНИ БАҲОЛАШ, УЛАРНИ ЙИГИШ, САҚЛАШ ВА РЎЙХАТГА ОЛИШ ТАРТИБИ.....	67
9. Бобомуродов Фарход Боймуротович ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДА ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИНИ ТАРТИБГА СОЛУВЧИ ХАЛҚАРО-ХУҚУҚИЙ ХУЖЖАТЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ.....	76
10. Дусманов Санджар Абдужалолович МДХ ДАВЛАТЛАРИ ЖИНОЯТ ПРОЦЕССИДА СОДДАЛАШТИРИЛГАН ТАРТИБДА ИШ ЮРИТИШ.....	89
11. Марданов Жасурбек Хусниддин ўғли СОЛИҚ ЁКИ МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАРНИ ТЎЛАШДАН БЎЙИН ТОВАЛАШ БИЛАН БОҒЛИҚ ЖИНОЯТЛАРНИ ТЕРГОВ ҚИЛИШДА МАХСУС БИЛИМЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ.....	97
12. Низомиддинов Жамшид Нуриддин ўғли КИССАВУРЛИККА ҚАРШИ КУРАШНИНГ ТАШКИЛИЙ-ТАКТИК ЖИХАТЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ.....	105

13. Шукуров Жаҳонгир Раббонаевич ЎЗБЕКИСТОНДА ЯРАШУВ ИНСТИТУТИНИ ҚЎЛЛАШ ДОИРАСИНИ КЕНГАЙТИРИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛАР.....	113
14. Султанходжаев Равшан Иркинович ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ “ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИ ТЎҒРИСИДА”ГИ ҚОНУНИ ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА ФУҚАРОЛАРНИНГ ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ СОҲАСИДАГИ ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ МАНБАИ СИФАТИДА.....	122
15. Таштемиров Анвар Алиқулович АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИБ СОДИР ЭТИЛГАН ФИРИБГАРЛИКНИ ФОШ ЭТИШ БИЛАН БОҒЛИҚ МАСАЛАЛАР.....	130
16. Акилов Саидакромхон Акмалович ОСНОВНЫЕ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ПРИНЦИПЫ В СФЕРЕ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ИНФОРМАЦИИ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	138
17. Амиров Зафар Актамович ХАЛҚАРО СУДЛАР ВА УЛАРНИНГ ШАКЛЛАНИШ ТАРИХИ.....	147
18. Эгамбердиев Дилшод Алишерович ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА ҲУҚУҚИЙ ЁРДАМ – ҚЎШМА ТЕРГОВЛАРИНИ ТУЗИШНИНГ ХАЛҚАРО ВА МИЛИЙ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ.....	155

Шукуров Жаҳонгир Раббонаевич,
Токент давлат юридик университети
Ихтисослаштирилган филиали Жиноят-ҳуқуқий
фанлар кафедраси ўқитувчиси,
E-mail: jahongirbuxoro@gmail.com

ЎЗБЕКИСТОНДА ЯРАШУВ ИНСТИТУТИНИ ҚЎЛЛАШ ДОИРАСИНИ КЕНГАЙТИРИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛАР

For citation: Shukurov Jakhongir Rabbanaevich. UZBEKISTAN THE INSTITUTE OF PROBLEMS OF RECONCILIATION IN SOME KENGASHTIRISHDAGI APPLICATION RANGE. Journal of Law Research. 2022, Special issue 6, pp.113-121

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7572878>

АННОТАЦИЯ

Мазкур мақолада ярашувнинг жорий этилганидан буён қўллаш доирасининг кенгайиб борётганлиги, суд-ҳуқуқ тизимидаги ислохотлар замирида ярашувга эҳтиёжнинг криминаллашувни камайтиришда ечим сифатида ортаётганлиги, у билан боғлиқ қонунчиликни янада ривожлантириш либераллаштириш, истикболда ярашув институтини кенг қўллаш, шунингдек, уни қўллашда, тергов қилиш ва судда муҳокама қилиш жараёнларидаги муаммолар ва юзага келтирувчи омиллар, уларнинг борлиги эса ярашув доирасини кенгайтиришга салбий таъсири, муаммоларга ечим сифатида фикрлар ва айрим таклифлар берилиб, атрофлича таҳлил этилган.

Калит сўзлар: ярашув, суд-ҳуқуқ, институт, ислохот, криминаллашув, муаммо, омил, фикр, таклиф, қонунчилик, стратегия, қонун, жазо, статистика, апелляция ва кассация, терговга қадар текширув, суриштирув, тергов, инстанция.

Шукуров Жаҳонгир Раббонаевич,
Преподаватель кафедры уголовно-правовых наук
специализированного филиала Токентского
государственного юридического университета
E-mail: jahongirbuxoro@gmail.com

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАСШИРЕНИЯ СФЕРЫ ИНСТИТУТА ПРИМИРЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье расширяется сфера применения примирения с момента его введения, возрастает потребность в примирении как решении проблемы снижения криминализации в условиях реформ в судебной системе, дальнейшего развития и либерализации смежного законодательства, широкого использование института примирения в будущем, а также его

применение, расследование и обсуждение в суде проблемы и факторы в процессе, их наличие и негативное влияние на расширение сферы примирения, мнения и некоторые предложения в качестве решения проблемы даны и тщательно проанализированы.

Ключевые слова: примирение, судебная система, институт, реформа, криминализация, проблема, фактор, мнение, предложение, законодательство, стратегия, закон, наказание, статистика, апелляционная и кассационная жалоба, доследственная проверка, дознание, следствие, инстанция.

Shukurov Jakhongir Rabbanaevich,

Teacher of the Department of Criminal and Legal Sciences
of the Specialized Branch of Tokent State University of Law

E-mail: jahongirbuxoro@gmail.com

UZBEKISTAN THE INSTITUTE OF PROBLEMS OF RECONCILIATION IN SOME KENGASHTIRISHDAGI APPLICATION RANGE

ANNOTATION

In this article, the scope of application of conciliation has been expanding since its introduction, the need for conciliation is increasing as a solution to reduce criminalization in the context of reforms in the judicial system, the further development and liberalization of related legislation, the wide use of the institution of conciliation in the future, as well as its application, investigation and discussion in court. problems and factors in the process, their presence and negative impact on the expansion of the scope of reconciliation, opinions and some suggestions as a solution to the problems are given and thoroughly analyzed.

Keywords: conciliation, judiciary, institution, reform, criminalization, problem, factor, opinion, suggestion, legislation, strategy, law, punishment, statistics, appeal and cassation, pre-investigation, inquiry, investigation, instance.

Мамлакатимизда истиклолнинг дастлабки йиллариданоқ суд ҳокимиятини фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қила оладиган мустақил давлат институтига айлантиришга қаратилган кенг кўламли ислохотлар амалга ошириб келинмоқда. Ҳозирга қадар ўтган даврда жиноят ҳуқуқий, жиноят-процессуал ҳамда фуқаролик-процессуал қонунчилиги бир неча маротаба ислох қилиниб, суд-ҳуқуқ тизими ижро этувчи ҳокимият органлари таъсиридан чиқарилди ва ҳақиқий мустақил суд ҳокимияти тизимининг амалга оширилишига эришилди.

Айнан шу йўналишда, аввало, жиноят ҳамда жиноят-процессуал қонунчилигини либераллаштириш, уни инсонпарварлик тамойилларига мувофиқлаштиришга, фуқаролар ҳуқуқ ва эркинликлари олий даражага қўйилишига алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлаш жоиздир.

Ислохотлар натижасидан маълумки, 2001 йил 29 августда қабул қилинган “Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонунига асосан юртимизда ярашув институти ташкил этилди. Бу эса ўз навбатида суд амалиёти билан боғлиқ тизим ислохотларида муҳим босқични бошлаб берди.

Мазкур институт жиноий жавобгарликдан озод қилишнинг бир тури ҳисобланиб, жиноят процессуал қонунчилигига мувофиқ шахснинг айбдорлик масаласини ҳал қилмай туриб жиноят ишини тугатиш учун асос бўлади [1].

Ярашув институтини қўллаш дирасининг кенгайиб бориши эса ўтган давр мобайнида жабрланувчининг ҳуқуқларини ишончли ҳимоя қилинишига, тушиниб-тушунмасдан жиноят содир этган шахсларга жазодан озод этилиб, тузалиш йўлига киришига, судланганлик ҳолатининг сезиларли камайишига, жиноий жавобгарликдан озод қилиш соҳасининг кенгроқ қўлланишига замин яратди.

Суриштирув, тергов ва судда ярашув тўғрисидаги ишларни юритишда тарафлар ўртасидаги низолар қисқа муддатда бартараф этилишига эришилиб, жабрланувчининг бузилган ҳуқуқлари тикланиши, унга етказилган зарар тўлиқ қоплаб берилиб, судланувчи эса жиноий жавобгарликдан озод қилинаётгани бу соҳадаги ижобий натижадир.

Бундан ташқари, ярашув институти жорий этилганидан бугунги кунга қадар мамлакатимизда айнан шу соҳани ривожлантириш, суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини, одил судловга эришиш даражасини ошириш мақсадида яна бир қатор Президент Фармонлари, Олий суд пленуми қарорлари қабул қилинган.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони билан “2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси” тасдиқланиб, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилишга йўналтирилган суд ҳокимиятининг чинакам мустақиллигини ҳамда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини мустаҳкамлаш, маъмурий, жиноят, фуқаролик ва хўжалик қонунчилигини, жиноятчиликка қарши курашиш ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш тизими самарасини ошириш борасида туб ислоҳотлар амалга оширилди[2].

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 10 августдаги “Суд-тергов фаолиятида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони [3], Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сон Фармони суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг мантиқий давоми десак муболаға бўлмайди[4].

Бундан ташқари, Суд амалиётида мазкур ҳуқуқий институтнинг бир хилда қўлланилиши ва қонун талабларига тўлиқ риоя этилишини таъминлаш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси «Судлар тўғрисида»ги Қонунининг 17-моддасига асосан, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 25.10.2002 йилдаги “Ярашув тўғрисидаги ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида”ги 27-сонли Қарори қабул қилиниши, амалиётда ярашувни тўғри қўллашда тавфсиявий аҳамият касб этди[5].

Ушбу янги қонун ва бошқа ҳужжатларни амалиётга тадбиқ этишдан кўзланган асосий мақсад жиноят ишларини ҳал қилиш самарадорликни ошириш, криминоген ҳолатлар кўпайиб боришини олдини олиш учун ярашув институтини такомиллаштириш, мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг мантиқий давоми сифатида жиноят ишларини суриштирув, дастлабки тергов ва суд процессларида юритишни янада либераллаштиришдан, қолаверса бугунги ижтимоий ҳаёт талабларидан келиб чиқиб, ярашувни терговга қадар текширув бошқичида ҳам амалиётга жорий қилишдан иборат. Аниқроқ айтганда, ярашганлиги билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш институтини қўллаш доирасини янада кенгайтириш назарда тутилган.

Таъкидлаш жоизки, либераллаштириш сиёсати ижтимоий жиҳатдан жуда катта самара бериб келмоқда. У жамиятда кишилар ўртасида ўзаро ишонч, тотувлик, инсонпарварлик ва қонунга ҳурмат руҳини мустаҳкамлади, минглаб инсонлар тақдирида ижобий мазмун касб этиб, уларга жамиятдан, оиладан ажралмаган ҳолда тузалишига, ахлоқан покланишига имкон берди.

Ўтган давр мобайнида, ярашув институти сезиларли даражада ўз самарасини бериб келаётганлиги сабабли уни қўлланилиши доирасини янада кенгайтиришни тақозо қилмоқда.

Маълумотлар таҳлилига кўра, суд-ҳуқуқ соҳасидаги янгиланишларнинг, ярашув институтининг кенг қўламда қўлланилиши қанчалик самарали эканлигини жараённинг ўзи кўрсатмоқда.

2001 йилда Жиноят кодексига 26 та моддада назарда тутилган ижтимоий ҳавфи катта бўлмаган жиноятларга нисбатан ушбу институтни қўллаш назарда тутилган бўлса, бугунги

кунда Жиноят кодексининг 44 та моддасида назарда тутилган 60 та жиноят таркиби бўйича ярашув институтини қўллаш мумкин[6].

Бу институт жиноят қонунчилигига критилганидан то 2016 йилнинг 1 январига қадар республика бўйича 177 минг 492 нафар шахсга нисбатан 163 минг 759 та жиноят иши бўйича тарафларнинг ўзаро ярашганлиги муносабати билан ҳаракатдан тугатилган[7].

Шунингдек, суд статистикасининг сўнги 5 йиллик маълумотларига кўра, ярашув тамойили 2018 йилда 8 949 та жиноят иши бўйича 9486 нафар шахсга, 2019 йилда эса 6980 та жиноят иши бўйича 7329 нафар шахсга, 2020 йилда эса 7791 та жиноят иши бўйича 8266 нафар шахсга, 2021 йилда эса 12788 та жиноят иши бўйича 13624 нафар шахсга, 2022 йилнинг 3-чораги якунида эса 10427 та жиноят иши бўйича 11090 нафар шахсга нисбатан қўлланилган ва мазкур институт қўлланиб 2018 йилдан то 2022 йилнинг учинчи чораги якунига 49795 нафар шахс ярашилганлиги муносабати билан жиной жавобгарликдан озод этилган[8].

Бугунги кунга келиб мамлакатимизда суд-ҳуқуқ соҳасини ислоҳ қилиш, суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлаш, жиной жазоларни либераллаштириш борасида изчил ислоҳотлар амалга оширилаётганлигига қарамасдан, айнан ярашув институтини қўллашда айрим муаммолар сақланиб қолмоқда.

Хусусан, ярашув билан боғлиқ ишларни Жиноят-процессуал қонунчилигига мувофиқ тергов қилиш ва судда муҳокама қилиш жараёнида бир қатор номутаносибликлар ва муаммолар юзага келмоқда.

Жумладан, Жиноят-процессуал кодекси(ЖПК)нинг 583-моддаси 5-қисмида «Аризани қабул қилиш пайтида суриштирувчи, терговчи, прокурор ва суд жабрланувчига ёки унинг қонуний вакилига суд ярашувни тасдиқласа, у мазкур иш бўйича иш юритишни қайта тиклаш тўғрисида илтимоснома бериш ҳуқуқини йўқотишини тушунтириши шарт» дейилган бўлса, ярашувни тасдиқлаш ҳақидаги суд ажрими бағишланган 586-модданинг 5-қисмида эса «Суднинг ажрими гумон қилинувчи, айбланувчи, судланувчи, жабрланувчи (фуқаровий даъвогар), уларнинг қонуний вакиллари, ҳимоячи томонидан хусусий шикоят берилиши ҳамда прокурор томонидан хусусий протест келтирилиши мумкин»лиги кўрсатилган[9]. Бу ҳаракатларнинг амалиётда қўллашда биринчисига иккинчиси зид деган тушунчанинг келиб чиқишига сабаб бўлмоқда. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 25.10.2002 йилдаги «Ярашув тўғрисидаги ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида»ги 27-сонли Қарорининг 9 бандида «Ярашилганлиги сабабли ишни тугатиш ҳақидаги суд қарори биринчи инстанция суди томонидан ажрим шаклида чиқарилади. Суд ажрим чиқаришда Жиноят-процессуал кодексининг 586-моддасида назарда тутилган талабларга қатъий риоя этиши шарт»лиги айтилган[10].

Шуни таъкидлаш керакки, жиноят-процессуал кодексининг 583-моддаси 5-қисмида ярашувга эришилгандан кейин, мазкур иш бўйича иш юритишни қайта тиклаш тўғрисида илтимоснома бериш ҳуқуқини йўқотиши ярашувни ўз кучида сақлаш, тарафларнинг ярашувдан воз кечишини, бекор бўлиб кетмаслигининг олдини олишини тушунишимиз мумкин.

Амалдаги жиноят-процессуал кодекси ёки Олий суд Пленум қарорида суд ярашувни тасдиқлаб ажрим чиқарганидан кейин суд ажрими нисбатан процесс иштирокчиларининг шикояти ёки хусусий протести айнан қандай ҳолатлар бўйича келтирилиши, суд ажрими билан тасдиқланган ярашувни бекор қилиш инobatга олинмоқдами ёки йўқлиги аниқ кўрсатилмаган.

Жиноят процессуал кодексининг 583-моддасига кўра, иш бўйича қатнашаётган тараф ярашув тўғрисидаги аризани дастлабки тергов жараёнида бошланиб, суд муҳокамасининг исталган босқичида, энг кечи билан суд маслаҳатхонага киришидан олдин бериши кераклиги айтилган. Бу эса, биринчи инстанцияда суд маслаҳатхонага кирганидан кейин, ярашувни судловнинг кейинги босқичларида амалга ошириш имконини йўққа чиқаради. Ярашувни судловнинг апелляция ва кассация инстанцияларида ҳам қўллаш мумкинлиги эса қонунда белгиланмаган.

Амалиётда гумонланувчи, айбланувчи ва судланувчи ёки уларнинг вакиллари бепарволик ва бошқа омиллар сабабли жабрланувчи билан келишмасдан биринчи инстанция судида иш кўрилиб, жазо тайинланганидан сўнг ишнинг моҳиятини англаб етиб, апелляция ёки кассация инстанциясида ишни кўриш вақтида етказилган зарарларни тўлиқ қоплашга ҳамда жабрланувчи билан ярашишга тайёрлигини маълум қилиб апелляция ёки кассация тартибда шикоят беради.

Лекин, қонунчилигимизда апелляция ёки кассация инстанцияларида ишни кўриш вақтида жабрланувчининг ярашув тўғрисида ариза бериши, бу босқичларда ярашувни қўллашнинг мавжуд эмаслиги тарафлар ярашган бўлишига қарамасдан иш умумий тартибда кўрилиб, жазо тайинланишига, жабрланувчига етказилган зарар тўлиқ қопланмасдан қолишига, шунингдек, шахснинг судланганлик ҳолати юзага келишига сабаб бўлмоқда.

Мисол учун, Тошкент вилояти, Юқоричирчиқ туманида яшовчи Р.М. Юқоричирчиқ туман деҳқон бозори олдида К.О.нинг ишончига кириб, 5 минг АҚШ доллари эвазига 14 дона эшик ясаб беришни ваъда қилган. Бироқ у ваъдасида турмай пулни ўз эҳтиёжи учун ишлатиб юборган. Дастлабки тергов органи томонидан у айбланувчи сифатида жиноят ишига жалб қилинган. Биринчи инстанция суди мажлисида Р.М. етказилган зарарни қоплаб бермаганлиги оқибатида иккаласи келиша олмасдан ярашмаганлиги сабабли суд ишни умумий тартибда тугатиб, Р.М.га нисбатан жазо тайинлади. Р.М. ўзига тайинланган жазонинг оқибатларини англаб, агар етказилган зарарни тўлиқ қоплаб, жабрланувчи билан ярашган тақдирида жавобгарликдан озод қилиниши мумкинлигини тушунди ва 10 кун ичида апелляция тартибда шикоят қилди. Иш апелляция тартибда кўриляётган вақтида К.О. судланувчи унга нисбатан етказилган моддий зарарни тўлиқ қоплагани ва у билан ярашганлиги, судланувчига нисбатан ҳеч қандай даъвоси йўқлигини, ярашув ихтиёрий равишда бўлганлигини кўрсатиб судга ариза билан мурожаат этди. Лекин суд апелляция ёки кассация инстанцияда ярашувни қўллаш имкони йўқлиги сабабли аризани инобтга олмасдан, биринчи инстанция судининг ҳукмини ўз кучида қолдирди.

Қатор ҳуқуқшунос олимлар ярашув институти бу суд-ҳуқуқ тизимидаги инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг ишончли ҳимоясини таъминлаш, инсонлар ўртасидаги келишмовчиликларни бартараф этиш ва ижтимоий барқарорликни ўрнатишга қаратилган жараён эканлигини ҳам ўзларининг олиб борган тадқиқотларида очиб беришган.

Жумладан, маҳаллий олимлардан Д.Камалходжаевнинг илмий ишида ярашувни ҳам дастлабки тергов ҳам суд муҳокамаси даврида қўллаш мумкинлиги, тарафларнинг бир бирига нисбатан карама-қаршилик (душманлик) ҳолатини тезкорлик билан юмшатиш мумкинлиги, суднинг энг асосий функцияси бўлмиш -ижтимоий келишув ва муросани амалга ошириш воситаси эканлиги, айбланувчи (судланувчи)нинг аризасида жиноят содир этганлигига тўла иқроор бўлиб, унинг жамиятга тузалган ҳолда қайтиб келиши учун ниҳоятда қисқа вақт талаб этилишини, айбланувчи (судланувчи) га нисбатан таъсир чораларни тез ва муқаррар равишда қўлланилишига кўмак бериши, дастлабки тергов органларини янги далилларни излашдан халос қилиб, мураккаброқ бўлган жиноят ишларининг кўрилиши учун қулай шароитлар яратилиши ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар эътиборининг оғир жиноятларни фош этишга қаратилишида етарлича имкониятлар юзага келишини асослаб берилган [11, Б.57].

Бундан ташқари, С.М.Саҳаддиновнинг тадқиқоти давомида суд муҳокамасида ярашув институтини самарали қўлланиши, суд жараёнида йўл қўйилаётган хатоларнинг олдини олиш масалалари, жиноят процессида ярашув институтининг тушунчаси, ярашув институтига салбий таъсир кўрсатувчи омилларнинг таснифи ва ярашувни янада такомиллаштириш йўллари ишлаб чиқилган. Шунингдек, бу масала буйича хорижий тажриба ўрганилган, ярашув институтининг хусусий айблов институти билан боғлиқ экани ва уларнинг ўзаро таъсирини келажакдаги жиноят-процессуал қонунида қай тарзда ифодаланиши таҳлил этилган ҳамда хусусий айбловга ҳам ярашув тўғрисида ариза тақдим этиш ҳуқуқи берилиши масаласи диссертацияда асослаб берилган [12].

Экспертлар фикрига кўра, оғир ёки ўта оғир жиноятларни содир этганлиги учун судланганлик ҳолати мавжуд шахслар томонидан, шунингдек жазони ўтамай туриб ёки

жазони ўташдан муддатидан илгари шартли озод қилиниб ёхуд жазоси енгилроғи билан алмаштирилган шахслар томонидан жазонинг ўталмаган қисми мобайнида эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этилганда уларга нисбатан жазо тайинлаш бўйича суд амалиёти таҳлили шуни кўрсатдики, Жиноят кодексининг айрим нормаларидаги мавжуд чекловлар, шахс эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этган бўлсада, бироқ у ўз айбига иқрор бўлган, жабрланувчи билан ярашган ҳамда етказилган зарарни бартараф этган тақдирда ҳам судлар томонидан бундай шахсларга нисбатан ярашув институтини қўллаш имконини чекламоқда[13].

Ҳусусан, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 66¹-моддасининг иккинчи қисмида, оғир ёки ўта оғир жиноятларни содир этганлик учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлиги олиб ташланмаган шахслар ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилинмайди деб кўрсатилган. Суд амалиётида оғир ёки ўта оғир жиноятларни содир этганлиги учун судланганлик ҳолати мавжуд шахслар томонидан эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этилган бўлиб, судланувчи ўз айбига иқрор бўлган, жабрланувчи билан ярашган ҳамда етказилган зарарни бартараф этган тақдирда ҳам судлар ЖК 66¹-моддасининг иккинчи қисмидаги чекловни инобатга олиб, судланувчиларга нисбатан 66¹-моддасини қўллагандан, ҳукм чиқариб, турли хил жазолар тайинланмоқда[14].

Мисол учун, Жиноят ишлари бўйича Олмалиқ шаҳар судининг 2012 йил 8 ноябрдаги ҳукмига кўра, судланган “К” шахс ЖК 25, 223-моддасининг 2-қисми “б” банди билан айбли деб топилиб, унга нисбатан 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланган. Судланган “К” шахс жазони тўлиқ ўтагандан сўнг, судланганлик ҳолати тугалланмай, 2015 йил 21 ноябрь куни автотранспорт воситасини бошқариб кетаётганида йўл транспорт ҳодисасини содир этган. Натижада “К” шахс дастлабки тергов томонидан ЖК 266-моддаси 1-қисмида назарда тутилган жиноятни содир этганликда айбланган ва жиноят иши судга юборилган.

Мазкур жиноят иши жиноят ишлари бўйича Олмалиқ шаҳар судида кўриб чиқилган бўлиб, суд муҳокамасида судланувчи “К” шахс айбига тўлиқ иқрор бўлиб, ҳозирда қилмишидан пушаймонлигини, жабрланувчига етказилган моддий ва маънавий зарарни тўлиқ қоплаб берганини таъкидлаб, суддан унга нисбатан енгилроқ жазо тайинлашни сўраган. Шунингдек, суд муҳокамасида жабрланувчи “Т” шахс ҳам судланувчи унинг ҳолидан хабар олиб тургани, даволаниши учун моддий ёрдам кўрсатгани, шу сабабли “К” шахсга нисбатан ҳеч қандай моддий ва маънавий даъвоси йўқлигини таъкидлаб, суддан судланувчига нисбатан енгиллик беришни сўраб кўрсатув берган.

Жиноят ишлари бўйича Олмалиқ шаҳар судининг 2016 йил 9 январдаги ҳукмига асосан судланувчи “К” шахс ЖК 266-моддасининг 1-қисмида назарда тутилган жиноятни содир этганликда айбли деб топилиб, унга нисбатан энг кам ойлик иш ҳақининг ўн баравари, яъни 1.184.000 сўм жарима жазоси, ЖК 45-моддаси қўлланиб, 1 йил муддатга транспорт воситаларини бошқариш ҳуқуқидан маҳрум қилиш тариқасида қўшимча жазо тайинланган.

Шунингдек, ЖК 60-моддасининг биринчи қисмига кўра, агар маҳкум ҳукм чиқарилганидан кейин жазони тўла ўтамай туриб, янги жиноят содир этса, суд янги ҳукм бўйича тайинланган жазо муддатига илгариги ҳукм юзасидан ўталмай қолган жазо муддатини тўла ёки қисман қўшади. ЖК 72-моддасининг саккизинчи қисмида, шартли ҳукм қилинган шахс синов муддати давомида янги жиноят содир этса, суд унга 60-моддада назарда тутилган қоидаларга мувофиқ жазо тайинлайди деб кўрсатилган. Бунинг натижасида суд амалиётида маҳкум ҳукм чиқарилганидан кейин жазони тўла ўтамай туриб жазонинг ўталмаган қисми мобайнида эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этган ва ўз айбига иқрор бўлган, жабрланувчи билан ярашган ва етказилган зарарни бартараф этган тақдирда ҳам судлар томонидан бундай шахсларга нисбатан ЖК 60-моддасининг биринчи қисми ва 72-моддасининг саккизинчи қисмидаги нормалар талабидан келиб чиқиб, бир неча ҳукмлар бўйича жазо тайинланмоқда[15].

Умуман олганда, Ўзбекистонда ярашувни қўллашда, ишларни тергов қилиш ва судда муҳокама қилиш жараёнларида айрим муаммолар мавжуд. Айниқса, бундай омилларнинг сақланиб қолиши ярашувни қўллаш доирасини кенгайтиришга ўз салбий таъсир кўрсатмасдан

қолмайди. Бу эса жамиятда криминал вазиятга жиддий таъсир кўрсатади. Келгусида, ушбу муаммоларнинг бартараф этилмаслиги терговга қадар текширув, суриштирув, дастлабки тергов ва суд жараёнида ярашувни кенгроқ қўллашдаги муаммоларнинг янада кўпайишига ҳамда криминал вазиятнинг ёмонлашишига олиб келади[16].

Ярашувни қўллашдаги юқорида келтирилган муаммоларни бартараф қилиш ҳамда унинг самарадорлигини ошириш мақсадида қуйидаги чора-тадбирларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ:

ЖПКнинг 583-моддаси 5-қисмининг мазмунига 586-модданинг 5-қисми зид бўлганлиги сабабли 586-модданинг 5-қисмига қўшимча киритиб, қайси ҳолларда хусусий шикоят берилиши ҳамда прокурор томонидан хусусий протест келтирилиши мумкинлигига аниқлик киритиш;

ЖПКнинг 583-моддаси биринчи қисмидаги «аммо суд маслаҳатхонага киришидан олдин» деган жумлани чиқариб ташлаш зарур. Дастлабки тергов жараёнида айблов қарори билан иш судга юборилиб, биринчи инстанция судида ярашувга келинмасдан иш тугатилган тақдирда, суднинг кейинги босқичларида, апелляция ва кассация инстанцияларида ҳам ярашувни қўллаш имкониятини ЖПКнинг 583-моддаси 1-қисмига киритиш лозим;

Бугунги кун суд-ҳуқуқ тизимини янада либераллаштиришни талаб этмоқда. Бу эса ўз навбатида ярашув институтини доирасини янада кенгайтиришни тақозо этади. Шундай экан Жиноят кодексининг 66¹-моддаси 1-қисмида кўрсатилган жиноятлар қамровини янада кенгайтириш, шу қисмдаги айрим жиноятлар оғир ва ўта оғир жиноятларни содир этганлик учун судланганлик ҳолати тугалланмаган ёки судланганлиги олиб ташланмаган шахслар томонидан содир этилган тақдирда ҳам уларнинг ярашганлигини инобатга олиб, ЖКнинг 66¹-моддаси 2-қисмида кўрсатилган чекловларни қўлламаслик тўғрисида ушбу моддага ва Пленум қарорига қўшимча киритиш лозим.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Чутбаев, М. Р. (2022). Дастлабки терговда жиноят ишини тугатишнинг моҳияти ва асослари. Conference, 53-58. (Chutbaev, M. R. (2022). The nature and grounds of termination of the criminal case in the preliminary investigation. Conference, 53-58)
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 2017 йил 7 февралдаги, ПФ-4947-сонли Фармони, Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда, 20-сон, 354-модда, 23-сон, 448-модда, 37-сон, 982-модда; Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.07.2018 й., 06/18/5483/1594-сон; 11.12.2019 й., 06/19/5892/4134-сон; 17.03.2021 й., 06/21/6188/0216-сон, 01.05.2021 й., 06/21/6217/0409-сон. (Decree No. PF-4947 dated February 7, 2017 of the President of the Republic of Uzbekistan "On the strategy of actions for the further development of the Republic of Uzbekistan", Collection of legal documents of the Republic of Uzbekistan, 2017, No. 6, Article 70, No. 20, Article 354, No. 23, Article 448, No. 37, Article 982; National database of legal documents, 31.07.2018, No. 06/18/5483/1594; 11.12.2019, No. 06/19/5892/4134; 03/17/2021, No. 06/21/6188/0216, 05/01/2021, No. 06/21/6217/0409).
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Суд-тергов фаолиятида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2020 йил 10 августдаги, ПФ-6041-сонли Фармони, Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 30.11.2021 й., 06/21/26/1111-сон. (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On measures to further strengthen the guarantees of protection of the rights and freedoms of the individual in judicial and investigative activities" of August 10, 2020, No. PF-6041, National database of legislative information, 30.11.2021, No. 06/21/26/1111).
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида” 2022 йил 28 январдаги, ПФ-60-сонли

- Фармони, Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 29.01.2022 й., 06/22/60/0082-сон, 18.03.2022 й., 06/22/89/0227-сон, 21.04.2022 й., 06/22/113/0330-сон. (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On the Development Strategy of New Uzbekistan for 2022-2026" dated January 28, 2022, No. PF-60, National database of legislative information, 01/29/2022, No. 06/22/60/0082, 03/18/2022, No. 06/22/89/0227, 04/21/2022, 06/22/113/0330 - hip).
5. Ўзбекистон Республикаси Олий суд Пленумининг «Ярашув тўғрисидаги ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида»ги 27-сонли Қарори. – Тошкент, 2002 й. 25 октябрь. (The 27th edition of the Plenum of the Supreme Court of Uzbekistan "On the practice of court on the work in the adhesion knot". - Tashkent, 2002. October 25.)
 6. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 66¹-модданинг биринчи қисми Ўзбекистон Республикасининг 2021 йил 21 апрелдаги ЎРҚ-683-сонли Қонуни таҳририда — Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 21.04.2021 й., 03/21/683/0375-сон. (The first part of Article 661 of the Criminal Code of Uzbekicton as amended by the Law of the Republic of Uzbekistan No. O'RQ-683 of april 21, 2021 — National database of legislative information, 04/21/2021, No. 03/21/683/0375).
 7. Ўзбекистон Республикаси Олий Суднинг 2001-2016 йилгача бўлган маълумотлари асосида муаллиф ишланмаси (The author is the author of the database of the from Supreme Court of Uzbekistan 2001 to 2016.).
 8. Ўзбекистон Республикаси Олий Суднинг <https://stat.sud.uz/> сайтидаги “Жиноят ишлари бўйича судларнинг 2018-2021 йиллар ҳамда 2022 йил биринчи чорагидаги фаолият якунларининг асосий кўрсаткичлари асосида муаллиф ишланмаси. <https://stat.sud.uz/file/2022/12-04/B9.pdf> ("The main indicators of the results of the activities of criminal courts in the years 2018-2021 and the first quarter of 2022" on the website of the Supreme Court of Uzbekistan <https://stat.sud.uz/> is the author's study. <https://stat.sud.uz/file/2022/12-04/B9.pdf>).
 9. Ўзбекистон Республикаси Жиноят процессуал кодекси 583-моддаси бешинчи қисми, 586-моддаси бешинчи қисми, Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 29 августдаги 254-II-сон Қонунига мувофиқ киритилган — Олий Мажлис Ахборотномаси, 2001 й., 9-10-сон, 165-модда. (The fifth part of Article 583, the fifth part of Article 586 of the Criminal Procedure Code of Uzbekistan, Introduced in accordance with the Law of the Republic of Uzbekistan No. 254-II dated August 29, 2001 — Bulletin of the Oliy Majlis, 2001, No. 9-10, Article 165).
 10. Ўзбекистон Республикаси Олий суд Пленумининг «Ярашув тўғрисидаги ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида»ги 27-сонли Қарори. 9-банд. – Тошкент, 2002 й. 25 октябрь. <https://lex.uz/docs/1453539> (The 27th edition of the Plenum of the Supreme Court of Uzbekistan "On the practice of court on the work in the adhesion knot". - Tashkent, 2002. October 25. <https://lex.uz/docs/1453539>)
 11. Камалходжаев Д. “Понятие и сущность примирительной формы разбирательства уголовных дел” // Ҳуқуқ-Право-Law, 2001, №4, с. 57 (56-58). (Kamalkhodjaev D. Ponyatie i sushchnost primiritelnoy formy razbiratelstvaugolovnyx del // Huquq-Pravo-Law, 2001, №4, p. 57 (56-58)).
 12. Саҳаддинов С.М. “Суд муҳокамасида жиноят процессуал ярашувни такомиллаштириш муаммолари”:- дисс. автореф. ю. ф. н.-Т.: - 2005. (Sakhaddinov S.M. “Problems of improving criminal procedural reconciliation in court proceedings”:- diss. autoref. yu. f. n.-T.: - 2005.)
 13. ЖР Шукуров, ГЗ Тулаганова, ДБ Базарова. Ўзбекистон Республикасида Ярашув тўғрисидаги ишлар бўйича иш юритиш. Ўқув-қўлланма.-Т: ТДЮУ нашрети, 2022.(JR Shukurov, GZ Tulaganova, DB Bazarova. Proceedings of reconciliation cases in the Republic of Uzbekistan. Study guide.-T: TDYuU publishing house, 2022).

14. Шукуров, Ж. (2022). Ўзбекистонда иқтисодий жиноятчиликка қарши курашишнинг назарий таҳлили. (Shukurov, J. (2022). A comparative analysis of economic crime prevention in Uzbekistan).
15. Mahmudovich, B. M., & temur Rovshan o'g'li, A. (2022). Problems of Realization of the Sovereignty of the Institute " Habeas Corpus Act" in the Criminal Procedure. Periodica Journal of Modern Philosophy, Social Sciences and Humanities, 11, 46-50.
16. Шукуров Жаҳонгир Раббонаевич. (2022). Ярашув институтининг юзага келиши ва ривожланиш тарихи. Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 1(2), 184–189. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/icmsss/article/view/388> (Shukurov Jakhongir Rabbanaevich. (2022). Occurrence and maturation of adhesion. Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 1(2), 184–189. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/icmsss/article/view/388>).

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

6-МАХСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-6

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-6

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000